Ч. 186 Середа 20 серпня (1 вересня) 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостсвах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр

Вісти політичні.

(Збори парляментарної комісиї правниці. — Narod. Listy і Hlas Naroda о ситуациї. — Збори консервативної більшої посілости ческої. — Против кого вимірений француско-росийский союз?)

Парляментарна комісия правиці збирає ся завтра (в середу дня 1 вересня) на нараду. Предсідатель комісиї, п. Яворский, розіслав предсідателям поодиноких фракций правиці слідуюче запрошене: „Ваша Благородности! Маю честь запросити Вашу Благородність на нараду предсідателів більшости на середу дня 1 вересня, 11 год. перед полуднем в сали клюбу польского. Зводьте Ваша Благород. повідомити о сім ласкаво своїх членів парляментарної комісиї. — Поодинокі члени парляментарної комісиї вже з'їхали ся до Відня, а межи ними есть також і молодоческий посол др. Герольд, котрий оногди — як доносять чеські ґазети — мав довшу розмову з президентом міністрів.

Narod. Listy подали слідуючу телеґраму з Відня о ситуациї: Президент міністрів ґр. Бадені вернув з Ішля і одержав там повні доказн необмеженого довіря монарха. Становище его есть так кріпке, як було в часї, коли він стояв на вершку своїх успіхів, що формально сплнвали на него. Не можна навіть і думати о тім, щоби настала якась зміна в поглядах, на котру спекулювали в німецкім таборі.

Hlas Naroda орґан Старочехів, доносить, як каже, з дуже добре поінформованого жерела, що цїсар дав президентови міністрів ґр. Баденї'му повну власть управильнити відносини правительства до парляментарної правиці так, як того буде вимагати ситуация. Длятого суть вигляди, що др. Герольд стане міністром без теки для Чехії. Скоро правительство порозуміє ся з правицею, будуть розпорядженя язикові точно переведені, а рівночасно видасть правительство розпорядженє язикове для Шлеска. Буджет державний на 1898 р. буде так уложений, щоби ческий нарід головно в Чехії і на Мораві мав з того як найбільше хісна.

Консервативні властителї більшої посілости в Чехії скликали збори на день 5 вересня до Праги. На ті збори одержали запрошене всї посли до сойму і до Ради державної, належачі до тої партиї. Предсідатель клюбу ческої консервативної більшої посілости ґр. Пальфі, відкриє засїданє справозданем о загальній ситуациї.

О француско-росийскім союзї одержав берлиньский Tageblatt з Петербурга слїдуючу звістку походячу, як каже, з доброго жерела:

Проголошене француско-росийского союза, котрий впрочім не від нинї істнує, не було в кругах дипльоматичних для нїкого несподїванкою. Франция старала ся о то, щоби для теперішного опортуністичного правлїня знайти опору против радикально-социялїстичних змагань. Росия дала ту опору, раз длятого, щоби социяльно-революцийній партиї у Франциї не дати взяти верх а теперішним верховодам француским подати конче їм потрібну моральну поміч, а відтак також і зі взглядів на специяльні росийскі інтереси. Коли-ж тепер францускa праса кричить на все горло, що француско-росийский союз має виразне вістрє, то треба їй признати, що має рацию. Але то вістрє не вимірене против Нїмеччини, лиш против иншої великої держави европейскої котра з Росиєю, Нїмеччиною і Франциєю жиє тепер не на найлїпшій стопі (Анґлїя — *Ред.*).

Під сим взглядом не зовсїм хибно доказує часть француской праси, що до пунктаций союза двох держав, уложених ще за Карнота, пороблено тепер нові додатки, після котрих Росия і Франция в даних обставинах мали би рівночасно взяти ся до оружия, щоби берегти право і справедливість. Треба навіть признати за річ імовірну, що француско-росийский союз приняв на деякі обставини зачіпний характер. Можна би подумати о тім случаю, що Росия в Азиї, а Франция в Єгиптї війшла би в якийсь конфлїкт з якоюсь другою державою. В такім случаю була би друга держава зобовязана виступити чинно без взгляду на то, чи союзна держава сама когось зачіпає, чи єї хтось зачіпає.

Що же до відносин нового союза двох держав до Нїмеччини і до тридержавного союза, то можна вказати на то, що цар в своїм тоастї не лишив о тім нїякого сумнїву. Бо коли він зазначив, що цїлию нового союза двох держав есть причиняти ся до удержання мира в сьвітї в дусї права і справедливости, то тим і вказав так виравно, як лиш може бути на спільне дїлане дво- і тридержавного союза. Можемо — каже ся в згаданій ґазетї — завірити, що цар не що иншого мав на думцї, як лиш тїсну звязь всїх континентальних

3)

З записок сибірского туриста.

(З росийского — В. Короленка).

(Дальше).

Візник замовк і опустив голову, немов би переживав в памяти ще раз оповіджену пригоду. Відтак потрясаючи головою розказував дальше:

— Так він мене своїми словами привязав до себе, за серце мене взяв. Дивно! Пізнїйше я добре его пізнав — то був чорт, Господи прости менї, звідник і лютий ворог! І як він умів видавати ся за сьвятого. А навіть тепер, коли згадаю на его молитву, не можу увірити; він був тодї иншим чоловіком. Та й не я сам так гадав. Віриш або нї, а всї арештанти втихали, всї дивили ся на него і мовчали підчас его молитви. Ті, що звичайно кепкували, ставали тодї поважними, инші навіть хрестили ся. Так було, як він молив ся.

З мене зробив він відразу свого сторонника душею і тїлом. Бо в такім настрою душі, в якім я тодї був, набрав я пересьвідченя, що то праведник, сьвятий чоловік, яких богато давнїйше жило.

Тодї не приставав я з нїким, уникав всїх близших знакомостий, тому й нїхто не наближав ся до мене. Деколи прислухувавсь я розмовам моїх тюремних товаришів, але не зважав на них, здавалось менї, що то мухи бренїли.... Що я гадав, то задержував для себе: чи то було добре чи зле — про те не питав я нїкого. Так також постановив я закрасти ся до келїї старого, де він сам один сидїв. Припадок попдастив менї; вартї всунув я в руку пять копійок і вояк впустив мене; пізнїйше пускав вже без гроший. Я заглянув кріз віконце у середину: старий ходив по келїї, кайдани з брязкотом волїк за собою і заедно говорив щось сам до себе. Коли мене побачив, обернув ся і приступив до дверий.

— Чого хочеш?

— Нїчого — відповів я; — не хочу нїчого, прийшов лиш тебе відвідати. Тобі певне навкучилось сидїти самому.

— Я тут не сам — сказав він менї — зі мною Бог; з Богом не навкучить ся менї нїколи, але все таки тїшать мене відвідини доброго чоловіка.

Я стояв перед ним як дурень; навіть він сам дивував ся, дивив ся на мене і хитав головою. Раз сказав до мене:

— Відступи трохи дальше від вікна, най тобі добре придивлю ся.

Я відступив, він дивив ся на мене довго, довго, а відтак сказав:

— Що ти за чоловік? Розкажи!

— А щож я маю розказувати? — відповідаю.

— Я пропащий чоловік і більше нїчого.

— Можна на тебе спустити ся? Не зрадиш мене, не обманиш?

— Я ще нїкого не обманив, а тебе тим менше не обману. Що ти прикажеш, то зроблю.

Він хвильку надумував ся а відтак сказав:

— Нинї в ночи мушу якого чоловіка вислати на сьвіт. Підеш?

— А якже я звідси вийду? — спитав я.

— Я вже тебе научу — відповів. І справдї научив мене, так, що я в ночи вийшов з вязницї як з власної хати, найшов чоловіка, так як він менї сказав і назвав то слово, котре він велїв менї сказати. Рано повернув я назад.

Правду кажучи, коли я над досьвітом наближав ся до тюрми, серце сильно в менї билось. — Що менї за неволя — гадаю собі — пхати мою голову назад в сильку? Лїпше втїкати!

— Тюрма, мусиш знати, стоїть за містом Попри тюрму веде широка дорога. Вздовж дороги блищала в травах роса, високе жито по рушало ся від легкого вітру як филююче море далеко за рікою шумів і шептав ліс, а пташки цьвірінькали, співали, щебетали — словом: свобода! А оглянеш ся позад себе, побачиш сїрий будинок тюрми, понурий і сумний.... Була ніч, темно, лише що займало ся на сьвіт... Але коли я собі уявив, як з надходячим ранком зачне день своє веселе житє і кожде сотворіне на земли віджиє — то аж в голові менї закрутилось. Неспокійне серце не хотїло втихомиритись — гет, гет на волю манило і відзивало ся у менї...

Але я згадав на старого. „Маю его справдї обманити?" Я положив ся в траву, притулив ся до землї і так перележав короткий час; відтак встав і пустив ся до тюрми. Назад не оглядав ся. Я підійшов цїлком близько, підніс голову і побачив в тій вежи, де суть окремі келїї, старого як сидїв на вікнї і дивив ся на мене зза решітки.

держав для охорони спільних інтересів против змагань великої держави, котра любить уважати сама себе за стоячу поза европейским концертом.

Серед сих обставин заслугує також на віру, хоч непотверджена ще доси вість французких ґазет, що цїсаря Вільгельма повідомлено наперед о додатку до угоди союзної. Аж тим станули би у відповіднім сьвітлї слова німецкого цїсаря виголошені в Петергофі, що він з цїлою силою стане побіч царя в его змаганях для удержаня мира в сьвітї.

Новинки.

Львів дня 31-го серпня 1897.

— **Іменованя.** П. Мінїстер віроісповідань і просьвіти надав посади учителів при ґімназиях: в Подґуржу Альб. Шраєрови, в Кракові в ґімн. сьв. Яцка Андр. Яґляржеви, в Ряшеві Володисл. Пухевичеви, в Бохни Кар. Опушиньскому, в Тарнові Мих. Грицакови, в Перемишли Вільг. Фрідберґови, в Коломиї Ів. Манулякови, у Львові при рускій ґімн. дрови Мих. Пачовскому, в Коломиї Ост. Макарущці, в Тернополи Ів Копачеви, у Львові при реальній школї Едм. Вернберґерови, в Станиславові при школї реальній Павл. Постлеви. — П. Мінїстер рільництва іменував практиканта лїсового Казим. Костаньского ад'юнктом лїсової інспекциї.

— **Нова стация телєґрафу** отворена з днем 26-го серпня в Івапю пустім, борщівского повіта, при тамошнім тимчасовім урядї почтовім.

— **Конкурс на принятє в львівску семинарию духовну** розписує митрополича консистория з речинцем до 20-го вересня. Кандидати духовного званя із львівскої архієпархії, бажаючі в духовну семинарию бути припятими, мають до подань на адресу митропол. консисториї долучити: 1) сьвідоцтво приходского уряду, що просячий є сином законновінчаних родичів гр. кат. обряду і в тімже обрядї крещений і мирономазаний; 2) сьвідоцтво убожества, видане приходским урядом, а ц. к. старостввом потверджене; 3) сьвідоцтва із всїх курсів ґімназияльних наук з долученем сьвідоцтва зрілости, а єсли просячий по причинї болїзни або по другій якій причинї в протягу наук курс або довше школи залишив, то має сьвідоцтвом від деканального уряду і від ц. к. староства виданим доказати, де через той час перебував і чим занимав ся; 4) сьвідоцтво моральности від деканального уряду, в котрім кромі поведеня просячого і то повинно бути зазначене, чи є він безженним; 5) лїкарске сьвідоцтво о здоровлю просячого і відбутій природній або щепленій віспі; і 6) сьвідоцтво о військовій звязи. Подання і сьвідоцтва треба заосмотрити приписаними стемплевими марками. Також повідомляє ся кандидатів духовного стану, що дня 24-го вересня с. р. мають явити ся перед 8-ою годиною рано в архикатедральній церкві сьв. Юра, там вислухати сьв. Литурґію, а після того підчинити ся іспитови із церковного сьпіву і основ віри християньскої. При тім примічає ся, що знаючі гармонїйний сьпів при рівних других услівях будуть скорше увзгляднені, но за то будуть обовязані вправляти ся дальше в гармонїйнім сьпіві і на кожде візванє ректорату семинариї в тім сьпіві безусловно принимати участь. Дальше в день ректоратом семинариї визначений мають призначені до принятя піддати ся осмотрови лїкаря заведеня що до стану здоровля. Наконець має кождий кандидат духовного званя при принятю в семинарию виказати ся власним молитвословом єрейским і збірником церковних служб. Послїдна точка обовязує також тих кандидатів духовного званя, котрі вже суть питомцями семинариї.

— **В заведеню при женьскім монастири ч. сьв. Василія В.** в Яворові зачинають ся вписи і з'їзд дня 1-го вересня, а наука розпочинає ся точно дня 15-го вересня.

— **Зьвірске убийство.** В Шафлярах коло Закопаного — як доносять до польских часописий — убив пропінатор Герш Фербер селянина, що в селї відбував нічну варту. Причиною убийства мав бути страх, щоби вартівник не донїс скарбовим властям, що Фербер перевозить потайки спіритус. Нещастній жертві вирізано язик і вбито в горло кілок. Злочину допустив ся Фербер при помочи своїх двох синів. Всїх трех убийників арештовано.

— **Страшний випадок** лучив ся в селї Ленговци коло Войнича. Мариянна Заяць, виходячи з дому, лишила свою тримісячну дитину в колисцї без догляду. Тимчасом до хати прийшла свиня, що виволїкла дитину з колиски і загризла. Заяцева за поворотом застала вже тільки — покалїченого трупа.

— **Обильне жерело нафти** показало ся дня 23 серпня в Старім селї, березівского повіта. Ропа іде з глубини 183 метрів і першого дня бухнула так сильно, що позаливала сусїдні поля. Тепер іде вже ропа правильно 2-цалевими рурами і дає до 100 бочок денно.

— **Новий міст на Косачівцї.** На місци зелїзничої катастрофи під Коломиєю має бути побудований новий, великий міст, котрого плян відослано вже до мінїстерства зелїзниць у Відни для затвердженя. Після того плану новий міст стане в иншім місци, а то тому, бо старий міст стояв на закруті ріки і цїлий напір води бив о одну сторону моста. Будова нового моста в иншім місци потягне за собою будову нового насипу і вивласненя ґрунтів, ще очивидно буде богато коштувати.

— **Знов нещастє на зелїзници.** Дня 19 с. м. о годинї 4-ій рано наїхав поїзд товаровий на стражника зелїзничого Войт. Звежиньского, котрий стояв при рампі коло будки ч. 199 на териториї громади Шегинї коло Перемишля і тяжко его покалїчив, так що він перевезений на стацию Медику в дві години помер.

— **Огонь в церкві.** Дня 24-го с. м. вибух о 7-ій год. вечером в православній церкві в Сучаві де спочивають мощі сьв. Івана, з незнаної причини огонь. На щастє спостережено огонь завчасу і загашено его сейчас. Шкода дуже незначна. З домовин, в яких лежать мощі сьв. Івана, опалена троха верхна, з дощок. Здогадують ся, що хтось підложив огонь.

— **Померла** Павлина з Менциньских Винницка, жена пароха з Барича, в 29-ім ропї житя.

Господарство, промисл, торговля, ґиґієна і вихованє.

Добрі ради.

— Як уладити собі сушарню на тютюн? Тютюн, так усушений, як его натура вимагає, повинен мати ось які прикмети: Барву біло зеленяву, впадаючу в червоняво-мідянну, а нїколи ясно жовту або ясно-зелену; повинен (при мірній вохкости) бути податливий (елястичний), а не крихкий. Чи тютюн має відповідну елястичність, пізнати по тім, що навиваний на палець або на який валок, навиває ся легко а при тім ще й дасть ся розтягнути, а не розідре ся. Так усушити дасть ся тютюн лиш тогди, коли дозрілий буде обломаний. Недозрілий обломаний, або перед спалянем неприв'ялий, або нагло висушений буде мати барву ясно зелену. Перезрілий буде мати

В день закравсь я знов до него і розповів єму, що зробив всьо, як він велїв.

— Дякую, друже — сказав урадований. — Ти зробив менї прислугу і того я не забуду тобі, поки буду жити. А не мав ти охоти дарувати собі волю? — І при тім засьміяв ся.

— О, ще й яку охоту! — сказав я.

— Вірю тобі — відповів.

— За що ти властиво сюди прийшов?

— За нїчо — відповів я — лише через мою дурноту.

Він похитав головою.

— Ах — сказав — на тебе не варта й дивитись. Бог дав тобі силу і кріпке здоровлє; ти вже не дитина, а однако крім дурниць не зробив ти нїчого в твоїм житю і нїчого в сьвітї не бачив. Тепер сидиш тут і — що маєш з того? На сьвітї єсть гріх, але на сьвітї і спасенїє!

— За богато гріху! — відповів я.

— А тут мало гріху? Лиш що они тут безглузді і дурні. Ти тут мало грішив, а богато карав ся, чи жалуєш за ті гріхи?

— Менї тяжко на серци!

— Тяжко? А чому — того сам не знаєш. То не покута, не жаль. Правдивий жаль солодкий. Слухай, що я тобі скажу і не забувай: лиш один Бог безгрішний; чоловік з природи грішний і лиш жаль за гріхи може его спасти. Жаль єсть наслїдком гріху, а гріх єсть в сьвітї. Коли не грішиш не можеш жалувати, а не жалуєш не будеш спасений. Розумієш?

Тодї, правду кажучи, я тих слів добре не порозумів; лиш то пізнавав я, що они були добрі. До тогож я й сам перше гадав: Що моє житє? Всї люди жиють як люди; лиш я жию так, немов би я не був на сьвітї, як трава в поли, як дерево в лїсї — нї менї нї другим нема з того хісна.

— То — сказав я — правда. Коли вже чоловік не може жити безгрішним на сьвітї, то бодай жити мусить, а не так хитати ся цїле житє як я. Але як я маю жити, того не знаю. А до того, коли мене випустять з тюрми?

— То моя річ — сказав старий. — Я за тебе молив ся, аби твою душу вивести з тьми кромішної на путь праведну... Як обіцяєш слухати мене, то я покажу тобі дорогу до жалю і до покути.

— Обіцюю — сказав я.

— І присягаєш?

— Присягаю!

І я присяг, бо він заволодїв моїм тїлом і моєю душею. Колиб був велїв менї іти в огонь — я був би пішов.

Я вірив тому чоловікови. Раз сказав менї один арештант: „Чого ти пристаєш з тим „одноруким“? Ти не дивись на то, що він хоче живцем до неба прийти; его руку відстрілив єму раз один пан, як він его рабував?“ — Я навіть не слухав того, тим більше, що він то говорив по пяному, а я пяних не міг стерпіти. Я відвернув ся від него; але він розлютив ся і крикнув за мною: „То пропадай; дурню!“ А тепер я мушу сказати: „Правду говорив; розумний чоловік був, хоч пияк“.

Вскорі зробили „однорукому“ полекшу: его вивели з самітної келїї і дали до нас. Однако він все держав ся осторонь. Коли арештанти почали з ним жартувати, або кепкувати собі з него, то він на то всьо нї словом не відзивав ся. Лиш дивив ся тодї на них, але так, що й найвідважнїйший вмовкав під тим поглядом. Поганї мав очи!

Не довго тревало, а его увільнили цїлком. Я проходжувавсь раз — то було в лїтї — по подвірю, аж бачу іде директор до канцеляриї та зараз опісля чую, як покликали там „однорукого“. Не минуло і пів години а „однорукий“ разом з директором виходить — в своїм власнім одїню, як вільний чоловік, веселий, з блескучими очими. І директор усьміхав ся.

— Ось — гадаю — вели чоловіка скованого, з такою осторожностию, під такою вартою — а він невинний! — Сумно менї стало і тужно. — Знов лишу ся сам! — В тім він обернув ся, побачив мене і кивнув рукою. Я приступив до него і здоймив шапку перед директором, а „однорукий“ відозвав ся:

— Не можна-б, ваше благородіє, і ось того молодого чоловіка скорше увільнити? Єго провина не така велика.

— Як називаєш ся? — спитав директор.

— Теодор Силин.

— А, Силин! Вже знаю. Ну, то якось піде. Єго провина то лиш дурниця. Вивести-б его, висїчи і прогнати, нехай не втикає другий раз свого носа в річи, що его не обходять. От і всьо. Та й его папери, здаєть ся менї, вже давно прийшли. Імовірно за тиждень буду его міг увільнити.

— А то знаменито — сказав „однорукий“. — А ти молодий чоловіче — сказав, відводячи мене на бік — як тебе звідси пустять, прийди до Кільдеївского візника і спитай там за господаря Івана Сахарова. Я поговорю з ним о тобі, а не забувай на то, що ти присяг.

З тим ми розстали ся. По тижднї пущено і мене на волю. Я вийшов з тюрми і пішов там, де велїв менї „однорукий“ та найшов Івана Сахарова. — „Так і так“ — сказав я єму — „мене присилає „однорукий“.

— Знаю — відповів. — Він менї говорив о тобі. Добре, лишись тут, поки що як робітник; пізнїйше побачимо!

— Де тепер „однорукий“?

— Нема дома. Він часто виїздить за дїлом, але скоро верне.

Так отже жив я як робітник, вправдї лиш про око, бо правдивої, порядної роботи я там не мав. То була мала родина: він сам, т. є. го-

по висушеню барву ясно жовту. Найгірше усушений тютюн має барву чорно-буру, а причини сего можуть бути: або коли тютюн був густо на шнури насиляний та при нервах не міг висохнути і почав гнити, або коли довший час шнури на дощ були виставлені, або наконець — що найчастійше у нас лучає ся — коли тютюн був морозом нарушений. — З сего вже кождий може зміркувати, як тютюн треба сушити, щоби набрав відповідні барви. Правилом нехай буде: Зараз по насиляню не вішати шнурів в місцях, виставлених на сонце, а розвішувати під будинком, однак продув воздуха мусить в нім бути. Шнурів тютюну не треба густо навішувати, а так, щоби поміж двома шнурами міг би легко ще один примістити ся. Коли хто не має будинку, нехай собі зладить сушарню, або, як звичайно кажуть „варстат". Такий варстат найдогіднійше таки на плянтациї зробити, а то так: Вбиває ся в землю два ряди стовпців так від себе віддалених, як довгі хоче ся мати шнури тютюну. Стовпці мають бути 2 метри високі. До тих стовпців прикріпляють ся лати, одна від другої на 1 метер віддалені, і на тії лати завішують ся шнури наперед на спідних, а опісля на верхних латах. Варстат сей треба так зробити, щоби шнури на нім завішені, простягали ся з полудня на північ, а були розвішені так, щоби горішна верства шнурів не була розвішена шнур над шнуром долішної верстви, а кождий шнур горішної верстви був завішений між двома шнурами долішної верстви, через що приступ воздуха буде запевнений. — Коли тютюн на стілько висох, що грубий нерв не есть вже зелений, можна шнури на варстаті так згустити, що межи кождих два шнури дає ся третий, не сьвіжий, а з того самого силяня. Коли грубий нерв висох вже так, що ломить ся як дерево, треба тютюн з варстату забрати і переховати в безпечнім від дощу та снігу місци, аж до складаня в папуші. Дехто ключкує шнури т.е. складає шнур в четверо і так завішує. Через таке ключковане богато тютюну іде на марно і тому треба ключковане понехати, а тютюн завішувати цілими шнурами, як сох на сушарни. Розуміє ся само собою, що не треба тютюн переховувати там, де би він припав порохом, або де би его дріб подер або коли він надмірно сухий стер на табаку. *(Ом. Др.)*

— Кілька рад що-до годівлї свиний. Проби в справі годівлї свиний, роблені в школї рільничій в Кобірницях, довели до слїдуючих практичних рад: 1) Годівля свиний надає ся найлїпше для господарств, де есть богато відпадків господарских, котрі би не дали ся зужиткувати иншими зьвірятами. Чим більше тих відпадків господарских тим більше можна годувати свиний. — 2) Свині найлїпше годувати після обчисленя поживи для них, а не звичайним у нас способом господарским „навгадь". — 3) Годівля свиний без рахунку і ваги мусить принести страту. — 4) Свині треба дуже доглядати і уважати на то, щоби хлїв був теплий. — 5) Суха паша з пійлом есть для свиний лїпша, як мокра. Свиня потребує дуже богато води. — 6) Поросята визискують пашу найлїпше і оказують найбільший приріст. — 7) Просята, що показують малий приріст (на вагу), не добрі на приховок і годівлю; їх треба зараз продати, хоч би й зі стратою.

— По чім пізнати, що хтось має в собі цїпяка (солїтера) і що робити від него. Цїпяк або солїтер, званий також решетинцем есть то хробак, котрий дістає ся із инших зьвірят (з свинї, рогатої худоби або пса) до людского тїла і жиє тут в т. зв. тонкій кишцї. Звичайний цїпяк буває 2 або 3 метри довгий, есть плоский як тасемка, має головку завбільшки головки від шпильки, а на ній віночок з гачиків, котрими чіпає ся кишки і ссе з неї ссавками соки. Цїлий цїпяк складає ся з яких 700 до 800 кусників, котрі можуть відпадати, а з котрих відтак розмножують ся нові цїпяки. Скоро свиня з'їсть такий кусник, то в її робить ся т. зв. решетина, а коли знов чоловік зїсть свиняче мясо з решетиною, то в нім може розрости ся цїпяк. Другий рід цїпяка, ширший і грубший, з грубшою головкою але без гачиків, (робить найбільші болї) дістає ся з рогатої худоби до чоловіка. Третий рід цїпяка найдовший, 5 до 8 метрів, дістає ся до людского тїла з води, буває у нас найчастійший, але робить менше болю як попередний. Наконець четвертий рід цїпяка дістає ся з пса. Той цїпяк есть дуже маленький (3 до 4 міліметри) але й дуже небезпечний, бо з кишки дістає ся до печінки, до легких, мозку, ока і до серця. Чи хтось має цїпяка в собі, можна найскорше пізнати по тім, коли у відходах показують ся части з него. Пізнати також по тім, коли натще з'їсти чісник або цибулю, редькву, моркву, квашену капусту, квашені огірки, оселедця (самі противні хробакови страви), почує ся в животі таке чувство, як би там щось лазило, крутило ся, вертїло ся; коли-ж напити ся молока, або з'їсти хлїба з маслом, то біль той зараз в однїй хвили устає. Щоби цїпяка вигонити з тїла, треба конче помочи лїкаря, бо лиш при его помочи можна з тїла добути хробака, котрий як сказано, доходить иноді і до 8 метрів довготи. Треба-ж ще й то знати, що коли головка цїпяка лишить ся в чоловіцї, то хробак буде знову відрастати. Найзвичайнїйшим лїком від цїпяка есть корінь папороти званої глистником (Aspidium filis-mas), котра росте всюди у нас. В аптиці роблять з того коріня екстракт. Перед зажитем того лїку треба насамперед дуже маленько їсти, пити богато теплої води, відтак натще зажити 7 до 10 ґрамів того лїку в чорній каві, а на конець в годину по тім зажити ложку рицинового олію. Для цїкавости додамо, що сей лїк винайшов був швайцарский лїкар Штуфер а вдовиця по нім продала тайну свого мужа францускому королеви Людвикови XV за 18.000 франків. Другим лїком есть вар з ґранатового коріня. Найважнїйша річ, щоби стерегти ся від того хробака; отже не їсти свинини з решетиною, не бавити ся з псами та не цїлувати їх, як то навіть деякі панї роблять, не їсти хлїба, що упав на землю, де псп часто бувають, не пити води, з першої лїпшої калабаньки, і взагалї уважати дуже на чистоту.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 31 серпня. Fremdenblatt каже, що розпущена ґазетами чутка, мовби ґр. Голуховский мав сими днями виїхати до Галичини, есть зовсім безосновна.

Ґрац 31 серпня. В наслїдок хмаролому настала у всхідній Стириї велика повінь. Шкоди величезні.

Париж 31 серпня. Президент міністрів Мелїн виїхав вчера з міністрами Форови на стрічу до Дункерки. В Парижи роблять ся величезні приготовленя на повитанє Фора.

Петербург 31 серпня. Цар з царицею і вел. князями Володомиром і Павлом виїхали до Варшави.

За редакцию відповідає Адам Креховецкий.

сподар, его дорослий син, один старший наймит і я четвертий. Було там ще кілька жінок, а часом заходив і „однорукий". Господарі самі були строгі, побожні люди — старовірцї, держали ся твердо віри: тютюну і горівки не вживали. Наймит Кузьма, що у них служив, був якийсь тумануватий — до того чірхатий і чорний як мурин. Скоро лиш почув дзвінки якої фіри, зараз ховав ся в лїсї. „Однорукого" бояв ся гірш смерти. Коли его лиш здалека побачив, утїкав в найбільшу гущавину лїса і не відзивав ся на ніяке кликане господарів. Але коли „однорукий" сам пішов до него і шепнув єму одно слово, то ішов за ним добровільно як пес і робив всьо, що єму веліли.

Вправдї приходив до нас однорукий дуже рідко, а зі мною говорив ще рідше. Він сидів з господарями, розмавляв з ними і придивляв ся здалека моій роботі; але як я деколи наближив ся до него і хотів промовити, то він все казав, що не має часу. „Пожди, друже — відповідав — як я тут осяду на довший час, то ми тоді вже поговоримо нераз, тепер не маю часу". І мое серце пригнїтав невисказаний сум. Господарі не давали менї богато робити, подавали добру їду, не сказали ніколи злого слова, а переїзджаючих подорожних возив я також рідко. Часто їздив сам господар, в ночи звичайно его син з Кузьмою. Менї-ж без роботи було ще тяжше на серци.

— Так минуло може пять тижднїв від часу, як я вийшов з тюрми. Раз вернув я вечером з млина до дому і побачив повну хату людий. Я випряг коня і хотів як раз війти до хати, коли господар стрітив мене.

— Не іди до хати — сказав — зажди, аж я тебе закличу. Чуєш, тепер ще не іди до хати, кажу-ж тобі!

Що то має значити? — погадав я, обернув ся і пішов до стодоли спати. Але сон не брав ся мене; тоді пригадав я собі, що сокира лишила ся коло кирпиці; я постановив принести еї, аби хто не взяв.

Я встав і переходячи попри вікно кинув оком до середини: в хатї було повно людий; перед столом сидів слїдчий судия, а перед ним стояла закуска, горівка, чорнило, перо і папір. З боку на лавці сидів „однорукий". Як би мене хто обухом по голові ударив. Волосе менї на голові стануло: він сидів з розчіханою бородою і побуреним волосем, руку мав на зад звязані, очи сьвітили ся як огонь.... Він виглядав страшно.

Я мимохіть поступив ся від вікна на бік. То було в осени. Ніч була погідна, але темна; менї здаєть ся, що ніколи в житю не забуду тої ночи. Филї ріки плескали о берег, лїс шумів — я сам був немов заголомшений. Усївши на березї в траві тремтїв я на цїлім тїлї.... Боже праведний!

Чи довго, чи коротко я так сидів, не знаю. В тім почув я, що хтось попри мене переходить; був то мужчина в білім кафтанї, в білій шапцї, з палицею в руках. То пішов писар, що мешкав яких чотири версти звідтам. Перейшов місток і вступив до хати. Мимохіть пішов я за ним і став під вікном.

Писар війшов до середини, здоймив з голови шапку і оглянув ся; він сам не знав, чого его кликали. Відтак приступив до стола, де стояв „однорукий" і поздоровив его. „Добрий день, Іване Алексієвичу!" Очи старого блисли, господар потягнув его за рукав і щось єму шепнув. Писар очевидячки здивував ся. Приступив до судиї, що троха підпитий дивив ся на него посоловілими очима. Оба поздоровили ся.

— Знаєте того чоловіка? — спитав асесор, вказуючи на „однорукого".

Писар переморгнули ся з господарем.

— Нї!

— Що то значить — погадав я — таж і судия знає его!

Відтак питає судия дальше:

— Чи то Іван Алексієвич, тутешний мешканець, званий „однорукий"?

— Нї — відповів писар — то не він.

Відтак взяв судия перо і написав щось, що відтак перечитав.

Я слухав і з'умів ся.

В письмі стояло, що той самий старий, Іван Алексієвич, не есть Іваном Алексієвичем — що его сусїди, а также і писар не пізнали в нім Алексієвича, та що він сам себе називає Іваном Івановичем і на то імя виставлений его паспорт.

Дивно менї видало ся! Тілько людий присягало, що его не знають. Правда, ті всї люди були всї зависимі від Івана Сахарова, всї були у него грубо задовжені.

Закінчено слїдство і відпущено сьвідків. „Однорукому" велїв судия вже перше здоймити кайдани. Іван Сахаров витягнув гроші і дав їх судиї. Той перечислив і сховав до кишенї.

— Слухай старий — сказав тепер до „однорукого" — тепер мусиш хоч на три місяці щезнути з тої околицї; не зробиш того, уважай — я умиваю від всього руки!... Велїть заїздити!

І я відступив від вікна, пішов до стодоли і ждав, в надії, що хтось певне прийде по мене, аби я відвіз судию. Крім того не хотів я, аби мене бачили при вікнї. Але не приходив нїхто.— Я лежав спокійно і не міг заспати; всьо, що я бачив, видавалось менї сном, я не міг зібрати моїх гадок. За хвилю почув я, як випроваджували судию. Дзвінки задзвонили і замовкли — він від'їхав.

(Дальше буде.)

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.